

Ο ΓΟΛΓΟΘΑΣ ΤΟΥ ΑΧΕΛΩΟΥ ΧΩΡΙΣ ΑΝΑΣΤΑΣΗ (Μάιος 2009)

Συγγραφέας: ΚΩΣΤΑΣ ΣΥΝΟΛΑΚΗΣ

Η υποεπιτροπή υδάτινων πόρων της ειδικής μόνιμης επιτροπής περιβάλλοντος της Βουλής συνεδρίασε τη Μεγάλη Δευτέρα 13 Απριλίου, για να συζητήσει για την ερημοποίηση της Ελλάδος. Ή, με πιο απλή γλώσσα, τη διαθεσιμότητα και την ποιότητα πόσιμου και αρδευτικού νερού.

Θα ήταν μία από τις κατά τα άλλα τυπικές συνεδριάσεις τέτοιων επιτροπών, που καταλήγουν συνήθως σε λίστες διαπιστώσεων, αν δεν ήταν η σύμπτωση της Μεγάλης Εβδομάδας και των παθών του Ιησού στα χέρια Γραμματέων και Φαρισαίων. Στη συνεδρίαση, έγκριτοι ειδικοί διαρρήγνυαν τα ιμάτιά τους για τις άγονες προσπάθειές τους να βελτιώσουν την κατάσταση του υδάτινου δυναμικού. Αυτό δεν είναι άλλωστε εύκολο, αν αναλογιστεί κανείς ότι τα τελευταία 20 χρόνια τρεις από τους πέντε πρυτάνεις του ΕΜΠ ήταν καθηγητές στον τομέα υδάτινων πόρων και δύο διετέλεσαν υπουργοί/υφυπουργοί, αλλά ακόμη ασχολούμαστε με τον πολυβασανισμένο Αχελώο. Οι παρόντες βουλευτές (λίγοι αλλά «ποιοτικοί», κατά τον πρόεδρο της επιτροπής) αποδείχτηκαν πιο προετοιμασμένοι και συνόψισαν τα αίτια του διαχειριστικού προβλήματος, ως εξής:

1. Κατακερματισμός των υπηρεσιών του κράτους που έχουν αρμοδιότητες για τη διαχείριση υδάτων και έλεγχο ποιότητας. Κανείς δεν αναφέρθηκε στον λόγο του κατακερματισμού, που δυστυχώς φαίνεται να είναι κυρίως η μεγιστοποίηση των ευκαιριών προμηθειών και ρουσφετιών για την αδειοδότηση, ακόμη και μιας απλής γεώτρησης.

2. Η έλλειψη σύγχρονων συστημάτων αρδευτικών έργων που να ελαχιστοποιούν τις απώλειες νερού. Κανείς πάλι δεν αναφέρθηκε στο ότι, σε ορισμένες περιοχές, οι απώλειες από αστοχίες προσεγγίζουν το 50%.

3. Η ρύπανση των ταμιευτήρων και του υδροφόρου ορίζοντα, που μειώνει ακόμη περισσότερο τα διαθέσιμα αποθέματα νερού. Κανείς δεν αναφέρθηκε στην παντελή

απουσία στρατηγικού σχεδιασμού σε βάθος χρόνου δεκαετιών. Στην Ολλανδία, το Rijkswaterstaat (εθνική υπηρεσία διαχείρισης υδάτων) σχεδιάζει με ορίζοντα 500 ετών.

Ακολούθησε δευτερολογία, κατά την οποία ακούστηκαν τα ελληνικά απίθανα. Η Ελλάδα δεν έχει ακόμη συμμορφωθεί με τις οδηγίες της Ε.Ε. από το 2005 για την καταγραφή της κατάστασης των λιμνών και των εσωτερικών υδάτων. Ο εκπρόσωπος της WWF κατέθεσε ότι η Ελλάδα είναι δεύτερη παγκοσμίως στην κατανάλωση νερού ανά κάτοικο, με περίπου τα διπλάσια κυβικά μέτρα από τον παγκόσμιο μέσο όρο. Σαν παράδειγμα σπατάλης ανέφερε την αναπλήρωση της απώλειας νερού λόγω εξάτμισης στις 100.000 πισίνες των ελληνικών νοικοκυριών κάθε καλοκαίρι, που ισοδυναμεί με την υδροδότηση μιας πόλης 100.000 κατοίκων. Ο παρών πρύτανης του ΕΜΠ διαφώνησε και επισήμανε το σοβαρό γλωσσολογικό υδατικό πρόβλημα, γιατί οι πόροι είναι υδάτινοι. Μετά ανέφερε ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχουν μετρήσεις για φυσικά φαινόμενα. Αυτό είναι κάτι που ο πρύτανης γνωρίζει καλά, άλλωστε και η περιβαλλοντική μελέτη του για το 10ο διαμετακομιστικό λιμάνι στον κόσμο, που θα γινόταν στο Τυμπάκι της Κρήτης, δεν βασιζόταν σε μετρήσεις για τα επιτόπια ρεύματα και τους κυματισμούς. Τελειώνοντας, πρόσθεσε ότι τα φράγματα καταδικάζουν τις παραλίες. Αλλά δεν χρησιμοποίησε σαν στοιχειώδες παράδειγμα τα 3 φράγματα του Αχελώου, που έχουν ανατρέψει την οικολογική ισορροπία της Δυτικής Ελλάδας. Ίσως μάλλον από έλλειψη χρόνου δεν αναφέρθηκε στο πώς η διάβρωση παραλιών οφείλεται και στις αστοχίες λιμενικών έργων, η πλειονότητα των οποίων έχει σχεδιαστεί από το οικείο εργαστήριο του ΕΜΠ και συνεργαζόμενα Λιμενικά Ταμεία.

Οι βουλευτές αναφέρθηκαν στα προφανή που δεν είπαν οι ειδικοί, δηλαδή στο ότι δεν φαίνεται να υπάρχει κανένα όριο στον αριθμό αδειών γεωτρήσεων για άντληση και κανένας φορέας δεν ασκεί ουσιαστικό έλεγχο για να υπολογίσει πώς μια επιπλέον γεώτρηση θα επηρεάσει την υδρολογική ισορροπία. Άλλοι αναρωτιόντουσαν πώς θα καταστεί εφικτό να μειωθεί η τιμή του νερού κατά 10% στην εκλογική τους περιφέρεια, χωρίς βέβαια να αναλογίζονται ταυτόχρονα πως δίνονται απεριόριστες οικοδομικές άδειες, χωρίς να βασίζονται τουλάχιστον και στις δυνατότητες των δικτύων ύδρευσης/αποχέτευσης και όχι μόνο στις δωροδοτικές ικανότητες των αιτούντων. Με κάποια συστολή, μερικοί αναφέρθηκαν στις απαράδεκτες υπηρεσίες/οργανισμούς υδατοδιαχείρισης σε περιφερειακό επίπεδο, που στις

περισσότερες περιπτώσεις εξυπηρετούν κομματικά συμφέροντα. Οσον αφορά τη βιοποικιλότητα, χαιρόμαστε όλοι που γνωρίζουμε αυτή την εξωτική λέξη.

Από το 1980, το νούμερο ένα πρόβλημα υδάτινων πόρων που απασχολεί τις κυβερνήσεις (εις βάρος όλων των άλλων θεμάτων) είναι η εκτροπή του Αχελώου, δηλαδή η μεταφορά μέρους της ροής τού ποταμού από την Αιτωλοακαρνανία στη Θεσσαλία, για άρδευση. Ένα τέτοιο φαραωνικό έργο δεν μπορεί να επαφίεται στην ιδιοσυγκρασία του εκάστοτε υπουργού «περιβάλλοντος». Ούτε είναι μια απόφαση που μπορεί να λάβει ένας Λαρισαίος πολιτικός, οποιεσδήποτε και να είναι οι καλές προθέσεις του, όταν οι κύριοι επωφελούμενοι θα είναι οι Λαρισαίοι. Ούτε είναι δυνατόν να καθυστερεί η ίδρυση ξεχωριστού υπουργείου Περιβάλλοντος, μέχρι να «βουλευτεί» το θέμα της εκτροπής. Ούτε είναι αξιόπιστο να βαφτίζεται «περιβαλλοντικό» ένα έργο, που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αρνηθεί να χρηματοδοτήσει, υπογραμμίζοντας την εκτροπή της λογικής, αλλά ξαφνικά να ανευρίσκονται εθνικά κονδύλια 300 εκατομμυρίων ευρώ, για να τακτοποιηθεί, όταν όλοι οι υπόλοιποι βιώνουμε τη χειρότερη μεταπολεμική οικονομική κρίση.

Είναι σαφές ότι προετοιμάζεται ένα έργο, που μπορεί να μεταβάλει το κλίμα της Ανατολικής Ελλάδας, με υδρολογικές εκτιμήσεις που έγιναν πριν από δεκαετίες, χωρίς στοιχεία από σύγχρονα κλιματικά μοντέλα για να αξιολογήσουμε τις μακροπρόθεσμες συνέπειες και χωρίς κανένα ουσιαστικό σχεδιασμό της διοχέτευσης μετά την έξοδο του τούνελ της εκτροπής-ντροπής. Στη ΔΕΗ, πολλοί αναφέρονται στο έργο, όπως έχει διαμορφωθεί σαν εκτροπή για την εκτροπή. Ακόμη και αν υπήρχε αξιόπιστος σχεδιασμός για την επόμενη μέρα, θα χρειαζόταν συλλογική απόφαση, δηλαδή δημοψήφισμα. Δεν είναι δυνατόν να ασχολούμαστε σαν κοινωνία επί τρεις δεκαετίες με το ίδιο θέμα της εκτροπής, για το οποίο η χώρα μας έχει γίνει επανειλημμένα αντικείμενο επιστημονικού υδατικού χλευασμού διεθνώς και για το οποίο έχει αποφασίσει σχετικά έξι φορές το Συμβούλιο Επικρατείας, όταν μάλιστα υπάρχουν εναλλακτικές και πιο ήπιες λύσεις για την άρδευση της Θεσσαλίας.

Οσον αφορά την καίρια ερώτηση του προέδρου, για το τι μαθήματα μπορούμε να πάρουμε από άλλες χώρες, που υδατοδιαχειρίζονται πιο αποτελεσματικά, η απάντηση είναι εύκολη: λογική και αξιοκρατία.

Νόμος και Φύση

Αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη

<https://nomosphysics.org.gr>

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ», 4 Μαΐου 2009, σ. 56.